

ΕΚΚΛΗΣΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Γιά μιά νέα πορεία

Δύο από τά βασικότερα στοιχεία του πολιτισμού είναι ή Έλευθερία καί ή Άδελφοσύνη. Η Έλευθερία είναι γεμάτη σεβασμό γιά τόν συμπολίτη καί τά δικαιώματά του. Η Άδελφοσύνη είναι αυτή πού δροσίζει τό κοινωνικό σώμα μέ φροντίδα καί συμπόνοια γιά τούς άλλους.

Η εποχή μας, περισσότερο από κάθε άλλη, είναι ή εποχή τών αντιφάσεων καί τών αντιθέσεων. Οί έννοιες τής Έλευθερίας καί τής Άδελφοσύνης έρχονται νά μᾶς συναντήσουν, άλλοτε περίττρανα δικαιωμένες καί άλλοτε κατακερματισμένες, κατασπιλωμένες καί κατακρεουργημένες. Άρκει ένα ελάχιστο παρατηρητικό βλέμμα γύρω μας γιά νά διαπιστώσουμε αυτές τίς αντιφάσεις. Άλλωστε ή πληροφορηση είναι τόσο πλήρης καί άμεση, πού δέν απαιτείται κάποια ιδιαίτερη έρευνα ώστε νά μᾶς προσφερθεῖ.

Η εποχή μας, επίσης, είναι ή εποχή τών μεγάλων αλλά καί ραγδαίων ανατροπών. Μελετώντας τίν πορεία του ανθρώπινου πολιτισμού, διαπιστώνουμε ότι κατά τό παρελθόν οί αλλαγές χρειάζονταν μεγάλα χρονικά διαστήματα γιά νά πραγματοποιηθούν. Από τίν αρχαιότητα στους έλληνιστικούς χρόνους καί στή ρωμαϊκή εποχή, από τόν Μεσαίωνα, στήν Αναγέννηση καί στή Νεωτερικότητα, από τίν προβιομηχανική στή βιομηχανική εποχή, απαιτήθηκε ή πάροδος πολλών δεκαετιών ή καί αιώνων, ώστε ό άνθρωπος νά βιώσει τό «νέο». Πλέον, ελάχιστα χρόνια αρκοούν γιά νά πούμε πώς «ζούμε μίαν άλλη εποχή». Σέ σχέση μέ τό παρελθόν, οί αλλαγές μπορούν πλέον νά χαρακτηρίζονται ως αστραπιαίες.

Ένα ακόμα κύριο χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι ή δυνατότητα ορθότερης έρμηνείας του παρελθόντος. Ο ιστορικός σήμερα έχει στή διάθεσή του έναν άπύθανο όγκο γνώσεων καί πληροφοριών, μέ άποτέλεσμα νά μπορεί νά κατανοήσει πολύ εύκολα συνθήκες πού διαμόρφωναν ήθη ή ενέργειες, οί

όποιες σήμερα φαίνονται μᾶλλον αντίθετες, τόσο μέ τήν ἔννοια τῆς Ἐλευθερίας, ὅσο καί μέ τήν ἔννοια τῆς Ἀδελφосύνης.

Βεβαίως, ἡ ἐποχή μας, ἐντονότερα ἀπό κάθε ἄλλη, χαρακτηρίζεται καί ἀπό τό αἴτημα τῆς ἀμφισβήτησης. Τά πάντα ἀμφισβητοῦνται, τά πάντα ἀναιροῦνται, τά πάντα ξεγυμνώνονται πανεύκολα ἀπό τούς μύθους, ἔτσι ὥστε συχνά ἀποκαλύπτεται ἡ δραματικότητα πού μπορεῖ νά περιέχουν. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο τό αἴτημα τῆς Ἐλευθερίας καί τῆς Ἀδελφосύνης ἀποκτᾶ ιδιαίτερη βαρύτητα. Τό αἴτημα αὐτό τό ἐκφράζει μέ τόν ὀρθότερο καί πληρέστερο τρόπο ὁ Χριστιανισμός.

Πολύ πρὶν οἱ διάφοροι «...ισμοί», ὅπως ὁ μαρξισμός, ὁ φιλελευθερισμός καί ὅποιο ἄλλο ἰδεολογικό ἢ φιλοσοφικό κίνημα μιλήσει γιά τόν Ἄνθρωπο, ὁ Χριστιανισμός μίλησε γιά ὅλα, καταθέτοντας στόν παγκόσμιο πολιτισμό τήν πληρέστερη πρόταση ζωῆς πού ὑπερασπίζεται τήν Ἐλευθερία καί εὐαγγελίζεται τήν Ἀδελφосύνη. Ἡ πρόταση αὐτή, παρά τό ὅτι ἡ ἡλικία τῆς μετρᾶ δύο χιλιετίες, παραμένει ἔφρηνη, θαλερή, προσιτή, λιτή, εἰρηνική, καί τοῦτο γιατί ὡς θεμέλιο λίθο τῆς ἔχει τήν Ἀγάπη, προσφέροντας στόν ἄνθρωπο τήν ἐσωτερική πληρότητα καί τί γαλήνη.

Ἡ πρόταση τῆς Ἀγάπης ἐνδεχομένως εἶναι τό μοναδικό ἀντίδοτο σέ ὅσα ἀρνητικά σημαδεύουν τό κοινωνικό σῶμα, ἀλλά καί στίς πολιτικές πού διέπουν τί ζωή τοῦ ἀτόμου.

Κανείς δέν μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ ὅτι παράλληλα μέ τά ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, ἡ κοινωνία μας βιώνει μιά σειρά ἀπό κρίσεις, ὕλικές καί ἠθικές. Ἀπό τήν οικονομική κρίση μέχρι καί τή χρεοκοπία τῶν ἰδεολογιῶν καί τῶν ἠθῶν. Οἱ κρίσεις αὐτές δέν εἶναι πρωτόγνωρες. Ὅλες οἱ κοινωνίες, ὅλες τίς ἐποχές, βίωναν κρίσεις. Οἱ κρίσεις δέν εἶναι προνόμιο τῆς ἐποχῆς μας. Ἀκόμα καί σέ χρόνους εὐμάρειας οἱ κρίσεις ὑπῆρχαν. Ἴσως κάποιες νά ἦταν λιγότερο ὀρατές, γιατί ἡ πληροφορία μεταδιδόταν σέ βραδύτερους ρυθμούς ἢ καί καθόλου. Θά μποροῦσα νά ἀναφέρω ἄπειρα παραδείγματα, ἀκόμα κι ἂν αὐτά περιορίζονταν στήν ἑλληνική κοινωνία. Πρόχειρα ἀναφέρω κάποια, πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἐγκληματικότητα, πολύ πρὶν ἐμφανιστεῖ τό ὀργανωμένο ἐγκλημα στή χώρα μας.

Στίς δεκαετίες τοῦ '50 καί τοῦ '60, στήν ἀγροτική Ἑλλάδα ἐμφανίστηκε τό φαινόμενο τῶν δηλητηριάσεων μέ παραθεῖο. Ἡ πληροφορία, ὁμως, πῶς σ' ἕνα χωριό τῆς Μάνης μιά γυναίκα δηλητηρίασε ὅλα τα μέλη τῆς οικογένειάς τῆς μέ παραθεῖο, δύσκολα ἔφτανε ἢ καί δέν ἔφτανε ποτέ σ' ἕνα ὀρεινό χωριό τοῦ

νομοῦ Κοζάνης, στό ὅποιο δέν ἔφτανε ποτέ ἑφημερίδα, ἢ κι ἄν ἔφτανε, οἱ πέντε-δέκα πού τή διάβαζαν στό καφενεῖο, κουνούσαν τό κεφάλι τους καί ἀπλῶς σχολίαζαν «πῶς κατάντησε ὁ κόσμος». Τά ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἡθῶν κατὰ κύριο λόγο ἔμεναν στόν στενό κύκλο τῆς οἰκογένειας ἢ τῆς κοινότητας. Μιά κατάχρησι σέ ἀσέλγεια περιοριζόταν στόν στενό οἰκογενειακό κύκλο, συνήθως.

Σήμερα, μέ τήν πλήρη κατάργησι τῆς ἰδιωτικότητας, ἡ τηλεόρασι καί τό διαδίκτυο μεταφέρουν τά πάντα στό σαλόνι τοῦ σπιτιοῦ μας μέ ἀστραπιαία ταχύτητα, ἀποκαλύπτοντας μέχρι καί τήν τελευταία ἢ καί τήν πλέον ἀσίμωτη πληροφορία. Τό «πῶς κατάντησε ὁ κόσμος» εἶναι τό λιγότερο πού μπορεῖ νά εἰπωθεῖ, ἀφοῦ ἡ καταγίδα αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν θρέφει τήν τάσι τοῦ ἀτόμου ν' ἀπασχολεῖται μέ τίς ζωές τῶν ἄλλων, μιά καί τό νά ἀσχοληθεῖ μέ τή δική του ζωή, εἶναι κάτι πού πονᾷ.

Μιά προσεκτική ματιά στήν πολιτική ἱστορία τοῦ τόπου θά ἐντοπίσει ὁμοιες ἢ καί ἀκόμα πιό δυσάρεστες κρίσεις στό πολιτικό ἦθος καί στήν ἐντιμότητα τῶν πολιτικῶν. Ξεκινώντας πολύ πρῖν ἀπό τόν Ἐθνικό Διχασμό, θά συναντήσουμε πολιτικούς νά συναλλάσσονται μέ ληστές, πρῶθυπουργούς νά ὀδηγοῦν ἀπερίσκεπτα τή χώρα στή χρεοκοπία, κόμματα νά στηρίζουν τήν ἐπικράτησί τους στή βία καί τή νοθεία.

Σήμερα ὁ πολιτικός βίος, παράλληλα μέ τόν κοινωνικό, ἐμφανίζει ἀνάλογα σημεῖα σήψης καί ἐκφυλισμοῦ, τά ὅποια καταρρακώνουν τήν ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου καί ἐπιτείνουν τό αἶσθημα τῆς μοναξιάς του. Σ' αὐτήν τήν πραγματικότητα πιστεύω πῶς ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἰδιαίτερα κρίσιμος.

Δέν εἶναι λίγοι αὐτοί πού ὑποστηρίζουν πῶς ἡ Ἐκκλησία θά πρέπει νά περιοριστεῖ στά «δικά» τῆς. Διαφωνῶ κάθετα, ὑποστηρίζοντας τό ἀκριβῶς ἀντίθετο. Γιατί δέν μπορῶ νά δεχθῶ πῶς τά «δικά» τῆς ἀφήνουν ἔξω τήν καθημερινότητα τοῦ ἀτόμου, ὅλα ὅσα διπλαδὴ διαμορφώνουν τήν κοινωνική εἰκόνα καί διαταράσσουν τά βασικά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου στή ζωή. Για νά «θεραπεύσει» ἡ Ἐκκλησία τήν πνευματική σφαῖρα τοῦ ἀνθρώπου, θά πρέπει πρῶτα νά δώσει τόν ἀγῶνα τῆς γιά νά «θεραπεύσει» τήν καθημερινότητα τοῦ ἀτόμου ὡς πολίτη, ὡς νέου, ὡς συζύγου, ὡς γονέα, ὡς ὑπαλλίλου, ὡς ἐπιχειρηματία, ὡς διανοούμενου, ὡς καλλιτέχνη, ὡς ἀσθενῆ, ὡς ἀπόμαχου. Ἡ Ἐκκλησία θά πρέπει νά βρῖσκεται σέ ὅλους τους κοινωνικούς προμαχῶνες ἐν ἀγρυπνία, πάντα ἀνίσχυη, πάντα μαχόμενη, πάντα τρυφερή καί παρηγορητική.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει καί πρέπει νά ἔχει λόγο τόσο σέ θέματα υγείας, ὅσο καί σέ θέματα παιδείας. Ἐχει καί πρέπει νά ἔχει λόγο τόσο σέ θέματα πολιτισμοῦ,

όσο και σέ θέματα που έχουν σχέση με την ατομική οικονομία και τί δυνατότητα να ζει αξιοπρεπώς ο άνθρωπος. Ακόμα και σέ θέματα εθνικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό της υπογεννητικότητας.

Δέν μπορεί να έχει λόγο ο κάθε «έκσυγχρονιστής», όπως στή Γαλλία ο πρόεδρος Μακρόν, που αντικατέστησε τί λέξη «πατέρας» μέ τί λέξη «γονέας 1» και τί λέξη «μπτέρα» μέ τί λέξη «γονέας 2».

Δέν μπορεί να μίν έχει λόγο ή Έκκλησία στό Μακεδονικό, όταν ή αρχή των αντιπαραθέσεων ξεκίνησε μέ την προσπάθεια των Βουλγάρων για την έπιβολή της «Έξαρχίας» επί του «Πατριαρχείου» και όταν οι κυριότεροι στόχοι και θύματα εκείνης της αίματηρής αναμέτρησης υπήρξαν κληρικοί. Όταν μεγάλη μορφή του Μακεδονικού Αγώνα, ίσως ο στιβαρότερος κυματοθραύστης απέναντι στις επιδιώξεις Σλαβοβουλγαροποίησης, υπήρξε ο μπροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης.

Δέν μπορεί να μίν έχει λόγο ή Έκκλησία όταν στά δικά της συσσίτια βρίσκουν καταφύγιο χιλιάδες συνάνθρωποι μας.

Δέν μπορεί να μίν έχει λόγο ή Έκκλησία σέ κοινωνικά θέματα, και να έχει ή κάθε τηλεπαρουσιάστρια και ό κάθε τηλεπαρουσιαστής, που προβάλλει κενά πρότυπα ζωής.

Ποιά λογική απαγορεύει στην Έκκλησία να υπερασπιστεί τί συζυγική πίστη, τί σεμνότητα της συμπεριφορᾶς, τόν αλτρουισμό, την ανάγκη της πατριδογνωσίας και ό,τι άλλο σημαδεύει έλλειμματικά τί ζωή του άτομου;

Ποιά λογική μπορεί ν' απαγορεύσει στην Έκκλησία να καυτηριάσει τά προβλήματα στά νοσοκομεία και να ζητήσει καλύτερη περίθαλψη για τούς ασθενείς;

Ποιά λογική μπορεί να απαγορεύσει στην Έκκλησία να έναντιωθεί απέναντί σε έμφανη ψέματα που ένίοτε έμφανίζονται σέ σχολικά βιβλία;

Ποιοί είναι αυτοί που έχουν δικαίωμα να περιορίσουν την Έκκλησία στις προσευχές για την ψυχή του ανθρώπου και να της απαγορεύσουν να έχει δικαίωμα λόγου και αντίδρασης σέ όσα βασανίζουν την ψυχή, τό πνεύμα και τό σώμα του ανθρώπου;

Είναι αυτοί που τρέμουν στην ιδέα πώς οι άμβωνες μπορεί να γίνουν κάποια στιγμή βήματα όξύτατης κριτικής για όλα όσα αποφασίζονται και γίνονται έρήμην του άπλου ανθρώπου και για όλα όσα μολύνουν την ύγεια του κοινωνικού συνόλου.

Τό αίτημα του σύγχρονου Έλληνα, τουλάχιστον, θά πρέπει να είναι ή ενεργ-

γός συμμετοχή της Έκκλησίας σέ όλα όσα έχουν σχέση μέ τί ζωή του καί τίν καθημερινότητά του.

Ό σύγχρονος Έλληνας θά πρέπει νά απαιτήσει από τίν Έκκλησία νά γίνει σημαοφόρος τών κοινωνικών αγώνων, γιατί εΐναι ή μόνη πού μπορεΐ νά αγωνιστεί χωρίς ιδιοτέλειες γιά τίν όποια κοινωνική ανάκαμψη.

Η Έκκλησία έχει τίν αποδοχή του συντριπτικού συνόλου τής κοινωνίας, ακόμα καί εκείνων πού δέν θρησκευόνται. Έχει πολύ περισσότερη αποδοχή απ' ό,τι τά ποσοστά ενός κόμματος, πού στήν καλύτερη περίπτωση μπορεΐ νά φτάνουν τό υπερ-αισιόδοξο 38% ή έστω 40%.

Εΐναι γελοίο νά υποστηρίζει κανείς ότι μπορεΐ νά έχει λόγο γιά κοινωνικά προβλήματα ένα κόμμα πού μετά βίας συγκεντρώνει τό 3% ή τό 8% καί νά μίν έχει ή Έκκλησία, πού εΐναι καί ή μόνη πού αρθρώνει λόγο γιά τίν Αδελφότητα καί τίν Αγάπη.

Τό νά έχει ενεργό συμμετοχή ή Έκκλησία σέ έθνικά, κοινωνικά, πολιτιστικά κ.ά. θέματα, δέν σημαίνει πώς κομματικοποιείται ή πολιτικολογεί. Τό κόμμα τής Έκκλησίας λέγεται «Ανθρωπος», λέγεται «Αξιοπρέπεια», λέγεται «Σεβασμός στά ανθρώπινα δικαιώματα». Οί πολιτικοί παράγοντες πού υποστηρίζουν πώς ή Έκκλησία θά πρέπει νά περιορίζεται στά θρησκευτικά της καθήκοντα, τό κάνουν αυτό γιατί τρέμουν τίν ουσιαστική δύναμη τής Έκκλησίας.

Οί άνθρωποι, γιά τίν Έκκλησία, δέν χωρίζονται σέ δεξιούς καί αριστερούς, όπως δέν χωρίζονται σέ άντρες καί γυναΐκες, σέ πένιτες καί πλούσιους. Αυτές τίς διακρίσεις, πρώτος στόν παγκόσμιο πολιτισμό καί στήν ιστορία του ανθρώπου, τίς κατήργησε ό Ευαγγελικός Λόγος. Στο πρόσωπο του Χριστού ή παγκόσμια ιστορία συνάντησε τόν πρώτο αντιρατσιστή καί τόν απόλυτα δημοκράτη. Στο πρόσωπο του Χριστού ή παγκόσμια ιστορία συνάντησε τόν όρισμό του γνήσιου επαναστάτη. Αυτήν τίν επαναστατικότητα εΐναι ανάγκη νά βρει ή σύγχρονη Έκκλησία καί νά ήγηθει ενός κινήματος γιά πληρέστερη ζωή σέ όλα τα επίπεδα.

Η έθελούσια πορεία του Ίησου προς τόν Γολγοθά, μέ τό προηγούμενο του Σωκράτη στήν αρχαία Αθήνα, ένδεχομένως μπορεΐ νά εΐναι ό άφανής συνδυαστικός κρίκος Χριστιανισμού καί Έλληνισμού, σχέση ιδιαίτερα χρήσιμη καί γόνιμη γιά μιá πορεία ευθύνης τής Έκκλησίας σήμερα, εποχή πού όλα ανατρέπονται μέ ταχύτατους ρυθμούς.

Μέ έφόδιο δυό κορυφαίες φράσεις-καλέσματα του Ευαγγελικού Λόγου, τί «Δεΐτε προς με πάντες οί κοπιώντες καί πεφορτισμένοι» καί τό «Όστις θέλει όπίσω μου έλθειν», ή Έκκλησία πλεονεκτεί έναντι όποιασδήποτε ιδεολογίας

καί δύναται ν' ανατρέψει κάθε ιδεολόγημα πού κόπτεται γιά τή δῆθεν εὐημερία τοῦ ἀνθρώπου. Δέν μπορεῖ κανείς νά μιλά γιά εὐημερία ὅσο ὑπάρχουν ἄστεγοι, ὅσο ὑπάρχουν πεινασμένοι καί συσσίτια, ὅσο ὑπάρχουν ἀπελπισμένοι, ὅσο ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέν μποροῦν νά πληρώσουν τό ἠλεκτρικό τους ρεῦμα, ὅσο δολοφονοῦνται ἄνθρωποι, ὅσο λίγοι ζοῦν σέ βάρος πολλῶν. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μόνος ἀντίλογος ἀπέναντι σέ ὄλες τίς κοινωνικές πληγές καί μπορεῖ νά εἶναι ὁ ἀπόλυτος ἀντίπαλος κάθε διαφθορᾶς καί διαπλοκῆς, γιὰτί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐμπεριέχει τό ἀνυστερόβουλον καί τό φιλεύσπλαχον, ὅ,τι δηλαδή ἐχθρεύεται καί πολεμᾷ ἡ διαφθορά καί ἡ διαπλοκή.

Τό κεντρικό δίδαγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως τό ξέρομε ἀλλωστε, εἶναι ἡ ἀγάπη. Αὐτή εἶναι ἕνα ἀπόλυτο χρέος πού τίθεται στόν ἄνθρωπο. Μέ αὐτήν ὁ Χριστιανισμός εἶναι ἡ ἀπόλυτη θρησκεία. Κάθε ἀγώνας πού ἔχει κίνητρο τήν ἀγάπη ἀπέναντι στόν ἐξουθενωμένο ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι ἱερός ἀγώνας, καί αὐτόν τόν ἀγώνα πρέπει νά συνεχίσει νά τόν δίνει καί νά τόν γιγαντώσει ἡ Ἐκκλησία.

Ὁ θρυμματισμένος καί ἀβέβαιος κόσμος μας, βασανισμένος ἀπό συμβιβασμούς, σκεπτικισμούς, δοκμισσοφίες καί ἐξαπατήσεις, ἔχει ἀνάγκη τόν καθαρό Χριστιανισμό, τόν ἀπαλλαγμένο ἀπό ἐπιφάσεις καί συμβιβασμούς. Αὐτόν τόν Χριστιανισμό, μόνο μιά σύγχρονη, ἀσυμβίβαστη Ἐκκλησία, μπορεῖ νά τόν προσφέρει.

Ἴσως χρειάζεται ἕνας ἐπανεκχριστιανισμός. Ἴσως νά χρειάζονται ἄνθρωποι πού, ζώντας μέ ἀπόλυτο πάθος τήν αἰώνια ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, νά μᾶς τήν ξαναπροφέρουν μέ νέα, σύγχρονα λόγια, μέ τή διάλεκτο τῆς ἐποχῆς, ἀλλά καί μέ σεμνότητα καί πνευματικό μέτρο. Χρειάζεται ἡ Ἐκκλησία νά ξανασυνομιλήσει μέ τήν ἐποχή καί νά τήν πείσει γιά τήν αὐθεντία της, γιά τή μοναδικότητά της, γιά τή δύναμή της ν' ἀποκριθεῖ, μόνο αὐτή, στίς νέες ἀγωνίες πού αὐλακώνουν σπαραχτικά τίς σύγχρονες συνειδήσεις.

Εἴμαστε ἕνα ἔθνος πού ἤρθε ἀπό τά βάθη τοῦ χρόνου καί διαμορφώθηκε μέ τή σταθερή ἐπιθυμία νά συνεργασθεῖ, νά συνεργάζεται μέ τό θεῖο. Πάνω σε τέτοιο ἀνθεκτικό θεμέλιο ὕψωσε τή ζωή του καί μεγαλοῦργησε. Καί ὅταν ἡ Ἱστορία ἔριξε πάνω του καταδρομές καί φοβερές περιπέτειες, ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα νά ταπεινωθεῖ, χάνοντας τήν ἐλευθερία του, πάλι μέσα στόν κόρφο τοῦ Θεοῦ του βρῆκε παρηγοριά, δύναμη, λύτρον λύτης, ἐλπίδα.

Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἡ γλώσσα μας διασώθηκε μέσα ἀπό τά ἐκκλησιαστικά βιβλία. Ἄς ἀναλογιστοῦμε: Θά ὑπῆρχε ἑλληνικό ἔθνος ἂν ἐξισλαμίζονταν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες στήν Τουρκοκρατία;

Μέ' όλους τούς κατ' ανάγκην συμβιβασμούς τους, οί Πατριάρχες καί οί 'Επίσκοποι από τό 1453 μέχρι τό 1821, κατόρθωσαν καί κράτησαν ζωντανό τόν 'Ελληνισμό, ακόμα καί όταν ή λέξη 'Ελληνας φάνταζε κάτι μακρινό καί απόκοσμο γιά τόν άπλό λαό. 'Ο έξοχος Ί. Θ. Κακριδής στό βιβλίο του «Οί άρχαίοι 'Ελληνες στί νεοελληνική λαϊκή παράδοση» (Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1978) παραθέτει σειρά παραδόσεων πού προκαλούν έκπληξη γιά τό πώς αντιλαμβάνονταν οί 'Ελληνες τής Τουρκοκρατίας τούς προγόνους τους. Παρά ταύτα, ή 'Εκκλησία ήταν αὐτή πού κράτησε ζωντανή τή γλώσσα καί αὐτή, μέ τή σειρά της, αποτέλεσε τόν θεμέλιο λίθο γιά τή δημιουργία τοῦ ἔθνους-κράτους.

Σήμερα, δυστυχώς, ή 'Εκκλησία πυροβολείται άνελέπτα. 'Η πίστη ἔχει μπεϊ στό στόχαστρο τῶν δῆθεν έκσυγχρονιστῶν. 'Η άποδόμψή της θά εἶναι αὐτή πού θά συμβάλει στήν κατακρήμνιση τῶν ἔθνικῶν ἀξιών. Πολιτικοί, πού εἶναι ὑπαίτιοι στό νά νιώθουμε φτωχοί καί ἀδιάκοπα ταπεινωμένοι από τούς οικονομικά ισχυρούς της Εὐρώπης, συστηματικά ἀρνοῦνται στήν 'Εκκλησία τό δικαίωμα νά ὑπάρχει. 'Ο άναρχικός εὐλογεῖται. 'Ο Χριστιανός διώκεται. Γιά τόν Μωαμεθανό άνοίγουν στοργικές ἀγκαλιές. Γιά τόν Χριστιανό ὑπάρχουν μόνο γυρισμένες πλάτες καί χλευασμός.

Πρόσφατα, ή κρατική τηλεόραση χαρακτήρισε ὡς «διχαστικό» τό ξαναστήσιμο τοῦ σταυροῦ στό Ἄπελί τής Λέσβου. 'Όλοι μας γνωρίζουμε πώς ή Λέσβος κατοικεῖται από Χριστιανούς 'Ορθόδοξους. Δίχαζε, ἄραγε, τούς Χριστιανούς ὁ σταυρός; Προφανῶς τό «διχαστικό» ἔχει σχέση μέ τούς πρόσφυγες καί τούς λαθρομετανάστες. 'Εδῶ μποροῦν νά εἰπωθοῦν πολλά, ιδιαίτερα γιά τίς ὑπουλες καί ἀνήθικες σκοπιμότητες πού ἐμπεριέχει αὐτή ή αντίδραση τοῦ κράτους καί ή χρησιμοποίηση αὐτοῦ του ἐπιθέτου από τήν κρατική τηλεόραση...

Στίς μέρες μας –περισσότερο από κάθε ἄλλη ἐποχή– γίνεται μιά πιτάνια προσπάθεια νά διαβρωθεῖ ὁ Χριστιανισμός ὡς σύστημα ἀξιών, ἐνῶ διαβρώνονται συστηματικά καί οί ἔθνικές ἀξίες. Παράλληλα, ή ἀπαξίωση τής γλώσσας καί ή ὑποβάθμιση τής Παιδείας βοηθοῦν τήν ἐξάπλωση τοῦ νοσηροῦ αὐτοῦ κλίματος. Τό ἔδαφος, γιά τά ἄδηλα αὐτά δεινά, τό κάνουν γόνιμο ή ἄκριτη ἐξάπλωση τής ἠλεκτρονικῆς ἐπικοινωνίας καί ή σκόπιμη ἐκμετάλλευση τής δύναμης τής τηλεοπτικῆς εἰκόνας. 'Η ἐπικοινωνία μεταξύ φίλων, ἐνίοτε καί μεταξύ συζύγων, γίνεται μέσα από τίς ὀθόνες τῶν κινητῶν τηλεφῶνων καί τῶν υπολογιστῶν. Ἄκόμα καί όταν οί φίλοι συναντιοῦνται γιά ἕνα καφέ, ἐπικρατεῖ ή σιωπή μεταξύ τους. 'Ο... ὄμορφος αὐτός κόσμος, ὁ «ἀγγελικά πλασμένος», ἀγκαλιάζεται.. στοργικά από τήν τηλεόραση, πού ἀναδεικνύει ὡς πρότυπα

ὅ,τι πιό ποταπὸ μπορεῖ νά ὑπάρξει. Μοναδική ἐλπίδα ἀντίστασης, πιά, ἡ Ἐκκλησία. Ὅχι μέ τὰ στερεότυπά της, ἀλλά μέ μιὰ ἀκόμα πιό σύγχρονη πρόταση ζωῆς, πιό γενναία, πιό ριζοσπαστική. Καιρός νά τολμήσουν οἱ φωτισμένοι κληρικοί καί νά σικώσουν ἕναν νέο σταυρό στους ὤμους τους. Μόνο αὐτοὶ μποροῦν ν' ἀποτελέσουν φραγμὸ στους ἐπικίνδυνους φιλικατζῆδες τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας. Θά τοὺς εὐγνωμονεῖ ἡ Ἑλλάδα...

Μέ διαπερνᾶ σύγκορμα ἡ ἀγωνία τοῦ Ἔθνους καί μέ τρομάζει ἡ διαπίστωση ὅτι ἐλάχιστοι τί νιώθουν. Καταφεύγω σέ κάποια, σχεδόν ξεχασμένα, ξεκκλήσια, ἀλειτούργητα τίς περισσότερες μέρες τοῦ χρόνου. Στή σιωπή τῶν ἐσπερινῶν ὥρῶν πασχίζω νά διακρίνω αἰσιόδοξα μηνύματα τῶν καιρῶν. Δέν τὰ ἀνακαλύπτω. Μόνος δρόμος γιά νά βγῶ ἀπό τὰ ἀδιέξοδα, ἡ ἐπιστροφή στήν Ἄκρα Ταπείνωση καί στήν Ἀνάσταση. Χωρίς τήν Ἄκρα Ταπείνωση δέν ὑπάρχει Ἀνάσταση. Μέσα ἀπό τήν Ἄκρα Ταπείνωση περνᾶ ἡ λύτρωση καί ὑψώνονται οἱ ἀντιστάσεις.

Μέ λυπεῖ τό γεγονός πὼς κανεὶς δέν ἀμφισβητεῖ ὅτι, παρά τήν εκπληκτική ἐξέλιξη τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, ἡ Εὐρώπη, καί ὁ ὑπόλοιπος ἀναπτυσσόμενος κόσμος, βρίσκεται σέ διαλυτική κατάπτωση καί κατατρώχεται ἀπὸ θανατηφόρα ἀπελπισία. Μιά καθαρὴ κριτικὴ ματιὰ εἶναι σίγουρο πὼς σ' αὐτὴν τί νοσηρὴ πραγματικότητα θά ἐντοπίσει, καί πολλά, καί τρομακτικὰ σφάλματα τακτικῆς, καί ἀδιαφορίας τῶν διαφόρων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, κάποιοι ἀπὸ τίς ὁποῖες ἔκλεισαν τὰ μάτια, ἢ καί συνεργάστηκαν μέ δυνάμεις ποὺ ἐπιδίωξαν νά σκοτώσουν τὸν Θεό (ὅπως ὁ ναζισμὸς καί ὁ κομμουνισμὸς), καί νά ἐξοντώσουν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀναγνώριση καί ἡ ὁμολογία τοῦ λάθους εἶναι νίκη ἐπὶ τῆς φθορᾶς καί μπορεῖ ν' ἀποτελέσει ἀφετηρία γιά μιὰ πλήρη ἀνακαίνιση ἰδεῶν. Ἡ σύγχρονη Ἐκκλησία ἔχει ὅλα τὰ ἐφόδια νά ἀποτελέσει ἀφετηρία, ὄχι μόνο γιά τὴ χώρα μας, ἀλλά γιά ὅλοκληρο τὸν Δυτικὸ Πολιτισμὸ, ὁ ὁποῖος ἠθικά καί ἰδεολογικά εἶναι πλέον ἄδειος τόπος, πασχίζοντας νά ἐξιλεωθεῖ γιά τὴν οἰκονομικὴ λαίμαργία του μέ τό νά ἀνοίγει στοργικά τὴν ἀγκαλιά του, τόσο στὸν Ἰσλαμισμὸ, ὅσο καί σέ περιθωριακὰ στοιχεῖα, ποὺ ὄνειρεύονται ἕναν κόσμο πνιγμένο στὰ ναρκωτικά, ταλαντευόμενο σέ μιὰ ἐρωτικὴ ἀναρχία καί δοξάζοντα τὴν ἀποσύνθεση ὅλων των κοινωνικῶν δομῶν.

Τὰ προβλήματα δέν εἶναι μόνο οἰκονομικά. Ἴσως γιά τὴ χώρα μας αὐτὰ βγαίνουν στὸν ἀφρό. Τὰ μεγάλα προβλήματα ἔχουν νά κάνουν μέ τὴν αὐτογνωσία. Ποιὸς εἶμαι, ποῦ πηγαίνω, τί περιμένω ἀπὸ τὴ ζωὴ; Τί ζητῶ ἀπὸ τοὺς

ἄλλους; Τί προσδοκῶ ἀπό τά παιδιά μου; Ποιός μπορεῖ νά μοῦ ἐξασφαλίσει μιὰ εἰρηνική ζωή;

Τί ζητοῦν τά παιδιά πού καίνε αὐτοκίνητα καί πετοῦν βόμβες μολότοφ; Ἐναν καλύτερο κόσμο; Πῶς τόν ἐννοοῦν αὐτόν τόν καλύτερο κόσμο; Θά τόν διεκδικήσουν καίγοντας;

Τί ζητᾶ ὁ/ἡ σύζυγος καί τρέχει ἀνήσυχος/η στό παρανόμο ραντεβού μέ τὴν ἐρωμένη/ἐραστί; Καί πού θά πάει αὐτό τό κυνηγητό; Ποιές πληγές ἀφήνει πίσω του ἕνας χωρισμός; Πῶς θά εἰσπράξουν τά παιδιά μιὰ ἀλλαγὴ τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς;

Ποιά εἶναι αὐτή ἡ θάλασσα πού λέγεται κατάθλιψη καί στά κύματά της βολοδέρνουν ἄνθρωποι καί ἄνθρωποι; Πῶς γίνεται σέ μιὰ ἐποχὴ πού ὅλα εἶναι εὐκόλα, νά πέφτουν ἕνας πίσω ἀπὸ τόν ἄλλο στά ἀγριεμένα της κύματα, νά βολοδέρνουν καί νά κάνουν σημαία τους τὰ ἀδιέξοδά τους;

Γιατί ἡ τόση ἀβεβαιότητα καί τό πλῆθος τῶν ὑπαρξιακῶν προβλημάτων;

Γιατί τόση μοναξιά;

Ποῦ πῆγε ὁ διάλογος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων;

Ποῦ ταξιδεύει ἡ τρυφερότητα;

Στατιστικά στοιχεῖα μᾶς δείχνουν ὅτι τὰ πλέον εὐπώλητα βιβλία εἶναι τὰ ἀστυνομικά μυθιστορήματα πού ξερνοῦν αἷμα καί θάνατο, ἀλλά καί τὰ βιβλία τῆς λεγόμενης αὐτοβελτίωσης. Ἄραγε, γιατί τό σύγχρονο ἄτομο/ἀναγνώστης διψᾷ γιὰ τρόμο ἢ γιὰ δρόμους ἐπιβεβαίωσης τοῦ «ἐγώ» του;

Πῶς μποροῦμε νά διαφοροποιήσουμε τό ἀξίωμα ὅτι «ὅλα εἶναι χρῆμα» καί νά ἐπαναφέρουμε τίς ἀξίες στή ζωή μας;

Αὐτά καί πολλά ἀκόμα ἐρωτήματα ξεπηδοῦν μέσα ἀπὸ τίς ζωές τῶν ἀνθρώπων καί γιὰ τὰ ὁποῖα, σίγουρα, ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νά δώσει τίς πλέον γόνιμες ἀπαντήσεις, ὄχι ἀγκυλωμένη σέ παραδόσεις καί στερεότυπα, ἀλλά ἐκφέροντας ἕναν νέο, δροσερό, ἐπαναστατικό λόγο, γεμάτο ἀγάπη καί συμπόνια. Ἐναν λόγο πού θά κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν Ἀδελφосύνη ὡς πράξη.

Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στή ζωὴ τοῦ σύγχρονου καί τοῦ αὐριανοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νά εἶναι καί ἀναζωογονητικός καί καθοριστικός. Οἱ τολμηροί καί σκεπτόμενοι ἡγέτες, πού θά ἀρθρώσουν αὐτόν τόν λόγο, ὑπάρχουν στους κόλπους της...